

Responsables a tot arreu

El nostre model econòmic, excessivament dependent de la importació en fonts d'energia no renovables i en molts productes agrícoles, fa que Catalunya també sigui responsable dels danys causats a la biodiversitat mundial

JORDI GARRIGA
BARCELONA

La biodiversitat del planeta, en un alarmant estat declinant, ens concerneix a tots, i cal que ens adonem que les particularitats del model econòmic català tenen el seu grau d'efecte sobre el mal-estar que pateixen molts hàbitats d'arreu del món.

Donem una llambregada al marc general. "Mil milions de persones depenen dels recursos naturals, i si perdem biodiversitat, estem parlant realment de la degradació de la vida de molta gent que viu de la pesca artesanal, dels boscos...", diu rotund Salvador Grau, cap del Servei de Planificació i Gestió de l'Entorn Natural del Departament de Medi Ambient i Habitatge. I per donar força al seu argument mostra l'índex de planeta viu de WWF, que mesura l'evolució de poblacions d'espècies terrestres, marines i d'aigua dolça d'arreu del planeta blau. Veiem que en les zones tropicals, dels anys setanta ençà, la biodiversitat ha declinat un 30 per cent, i fins a un 60 per cent en les zones tropicals, on el declivi és més important.

"Pot haver-hi una relació entre la societat catalana i la destrucció de l'Amazònia?", pregunta de manera provocadora David Llistar, professor d'ecologia política de l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG)-Càtedra Unesco. Ha dirigit l'estudi *La responsabilitat exterior de l'economia i societat catalanes sobre la biodiversitat general*, que analitza les implicacions que el nostre estil de vida pot tenir en el medi natural a milers i milers de quilòmetres d'aquí. Cal fer avinent que Catalunya, amb el seu model agroalimentari i energètic, com han demostrat els treballs de Xavier Mayor, necessita 8,39 vegades la seva superfície per fer funcionar la seva economia. Una empremta ecològica que està molt determinada pel fet que som una economia eminentment importadora, de petroli, gas i urani, biocombustibles, fusta, minerals, productes agrícoles i pesca i aquicultura.

La dependència energètica de Catalunya -un 93 per cent de la seva energia primària procedeix de recursos no renovables, és a dir, de l'exterior- és una de les explicacions de la quota de responsabilitat de Catalunya en els

Pescadors de tonyina roja de l'Ametlla de Mar, sotmesos ara a restriccions de quota. ARXIU

Les importacions catalanes posen en perill àrees crítiques d'Àfrica i Àsia

mals que sofreix la biodiversitat arreu del món. En dades del 2005, van ser 24.218.242 tones d'importacions de productes minerals, dada que permet afirmar als autors de l'estudi que, com diu Llistar, "les importacions catalanes d'energia en les fases d'exploració, construcció i operació afecten àrees crítiques de biodi-

versitat, *hotspots*, del Nord d'Àfrica, de l'Àfrica Central i de l'Orient Mitjà". Les dificultats que té Catalunya per complir amb el compromís d'utilitzar el 2010 un 5,83 per cent de biocombustibles, en no disposar de prou terra de conreu per assolir aquest objectiu, s'ha de solucionar amb la importació de cultius energètics, bàsicament oli de palma, de Papua Nova Guinea, l'Equador, Colòmbia, Malàisia i Indonèsia. I això comporta "expulsar camperols per fer grans explotacions que es tradueixen en importants destrosses de la selva tropical". Rosa Binimelis, investigadora de

l'Institut d'Economia Ecològica i Ecologia Política, tot plegat ho explica dient: "Mentre que a Catalunya l'agricultura suposa només l'1 per cent del PIB, l'agroindústria, en canvi, és el primer sector en aportació al PIB català. Així s'explica que, per exemple, el 86 per cent de les faves de soja que consumeix Catalunya, dos milions de tones l'any, provinquin del Brasil. És un sector absolutament dependent de les importacions de blat i blat de moro". En el cas concret de la soja, que relata Binimelis, la seva expansió a països com ara el Brasil, l'Argentina i el Paraguai ha determinat que la desforestació de la selva amazònica vagi a 3 quilòmetres per hora. En un altre producte, com el cafè, cal anotar que Catalunya l'importa bàsicament del Vietnam, una de les principals àrees crítiques de biodiversitat de tot el continent asiàtic.

En el cas de la pesca, el consumidor català, que menja de 30 a 60 quilos de peix l'any, segons informa Miquel Ortega, expert en política pesquera d'OCEAN2012, amb un nivell d'autosuficiència que no arriba al 0,4, ens fa coresponsables de la "triple expansió dels nostres efectius: geogràfica, a mars llunyanes; en la cadena tròfica, capturant mides de peix ca-

La necessitat que aparegui un nou jutge Garzón

Per al catedràtic del departament d'economia i història econòmica de la UAB, Joan Martínez Alier, és clar que el ciutadà ha de fer alguna cosa, com ara portar davant els tribunals qui danya la biodiversitat, a banda de queixar-se o fer un boicot al consum dels productes. Amb l'exemple d'un jutge holandès que ha acceptat la denúncia d'Amics de la Terra contra la petrolera Shell pels resultats de la seva explotació energètica sobre l'ecosistema del delta del Níger, Martínez Alier és explícit: "A veure si algú aquí, a casa nostra, s'anima a denunciar Repsol pel que ha fet a l'Equador, en una de les àrees de més gran biodiversitat del món, la reserva Yasuni".

da vegada més petites, i a fondàries més grans, i de noves espècies de peixos".

En l'altre sentit, el de les inversions catalanes arreu del món, el mal també hi pot ser, de vegades amb les millors intencions. Les empreses farmacèutiques catalanes importen anualment 200.000 quilos d'escorça de cirerer africà, de la qual s'extreu un principi actiu per combatre el càncer de pròstata. "És clar que no és consumisme absurd, però cal regular aquesta explotació, perquè ara es fa de forma cega".

Els autors de l'estudi sobre la participació catalana en el perjudici al medi arreu del món creuen que la legislació sobre biodiversitat que està ultimant Catalunya hauria d'incloure una clàusula de responsabilitat exterior que servís per atenuar aquest efecte. David Llistar explica que l'activitat econòmica catalana hauria de "contribuir a garantir la continuïtat dels processos ecològics essencials i regular les importacions, el comerç d'espècies amenaçades i prohibir el comerç de fusta il·legal, a més d'establir requisits per a l'atorgament d'ajuts públics a empreses que puguin afectar amb la seva activitat la biodiversitat fora del territori català".

Tots els deures estan per fer

El Conveni mundial sobre Biodiversitat va establir per al 2010 una onzena de fites que calia complir per frenar la decadència de la biodiversitat. Doncs bé, en cap d'aquests deures, com ara promoure la diversitat de les espècies i els ecosistemes, no s'ha assolit el nivell exigít, i només es pot parlar d'algun progrés significatiu en la conservació de la diversitat genètica o la reducció de la contaminació i

el seu impacte en la biodiversitat, amb resultats variats. És especialment preocupant que no s'hagi assolit cap progrés en una qüestió tan delicada com la reducció del consum de recursos biològics, per tal que no sigui insostenible. Així mateix, les tendències de futur parlen que es continuarà reduint l'extensió dels hàbitats i del nombre d'espècies.